

2. Неотложное акушерство / под. ред. проф. Степанковской Г.К., проф. Венцовского Б.М. – Киев: Здоровье, 1994. – 380 с.
3. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи / В.Л. Ортинський. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
4. Руководство к практическим занятиям по гинекологии: Учебное пособие для студентов и ординаторов / Под ред. В.Е. Радзинского. – М.: ООО «Медицинское информационное агенство», 2005. – 520 с.
5. Положення про організацію навчального процесу у ВНЗ, затверджене наказом МОУ від 2 червня 1993 р. № 161.
6. Тимошенко Л.В. Практическая гинекология / Л.В. Тимошенко. – К.: Здоровье, 1994. – 320 с.
7. Хміль С.В., Кучма З.М., Романчук Л.І. Гінекологія: підручник / С.В. Хміль, З.М. Кучма, Л.І. Романчук. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2006. – 258 с.
8. Хміль С.В. Гінекологія / С.В. Хміль. – Тернопіль: Укр. мед. книга, 1999. – 530 с.
9. Степанківська Г.К., Михайленко О.Г. Акушерство / Г.К. Степанківська, О.Г. Михайленко. – К.: Здоров'я, 2000. – 739 с.

Гинчичькая Л.В.

Использование манекенов для контроля практических навыков по производственной врачебной практике по гинекологии

Резюме. В статье обосновано необходимость использования манекенов оборудования при модульном контроле и оценивании итогов прохождения студентами лечебной практики с гинекологии. Наведены этические, эвристические и дидактические критерии,

что обуславливают роль и место манекенов в оценочной составляющей программы лечебной практики с гинекологии, исходя с базовых дидактических принципов автоматизации навыков, начочности и практического направления подготовки будущих медиков.

Ключевые слова: гинекология, производственная врачебная практика, модульный контроль, манекен.

L.V. Hinchytska

The Use of Manikins for Hands-On Skills Assessment during Clinical Practice in Gynecology

I.D. Lanovyi Obstetrics And Gynecology Department (Head of the Department – Prof. N.I. Henyk)

Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Abstract. The article justifies the need for the use of manikins during module control assessment of the students' clinical practice in gynecology. The article also deals with ethic, heuristic and didactic criteria for the use of manikins in assessment of clinical practice in gynecology, based on didactic principles of skills automation, visualization and practical approach to the training of future medical professionals.

Key words: gynecology, clinical practice, module control, manikin.

Надійшла 16.12.2013 року.

УДК 378.147+614.253.4+616.314

Мельник Н.С.

Тестовий контроль знань студентів-стоматологів як важлива складова якості освіти

Кафедра терапевтичної стоматології (зав. каф. – д.м.н., професор В.І. Герелюк)

Івано-Франківський національний медичний університет

Резюме. У статті висвітлено перспективи застосування тестових технологій у новій освітній моделі лікаря-стоматолога, їх переваги і недоліки, які зумовлюють необхідність використання разом із тестуванням традиційних методів оцінювання підготовки студентів. Описано досвід роботи центру тестування в Івано-Франківському національному медичному університеті (ІФНМУ) як єдиного структурного підрозділу з можливостями проведення централізованого незалежного тестового контролю якості освітнього процесу в межах університету з метою його оптимізації. Зроблено висновок, що тестовий контроль діагностики знань студентів із застосуванням адаптованої до конкретних умов системи забезпечення процедури оцінки якості професійної освіти у різних варіантах - сучасний, передовий і доцільний метод оцінювання якості знань студентів. При цьому тестування необхідно поєднувати з використанням традиційних методів оцінювання підготовки студентів, прагнучи до комплексної оцінки якості результатів навчання. Вони повинні опиратися на використання сучасного технічного обладнання та застосування передових форм програмного забезпечення. Отже, для оптимізації навчального процесу використання централізованого комплексного тестування необхідно поєднувати із внутрішньовузівською системою оцінки якості підготовки та використання самих тестів.

Ключові слова: тестовий контроль студентів, якість освіти.

Постановка проблеми і аналіз останніх досліджень.

Дискусія на тему підвищення якості вищої освіти у медичних навчальних закладах України як одного з найважливіших чинників забезпечення її ефективності загалом стає все більш актуальною [1, 2, 3, 4]. Це пов'язано з тим, що якість освіти має великий вплив на виховання у випускника професійної готовності до майбутньої діяльності лікаря-спеціаліста [5]. У зв'язку з цим оцінка якості освіти студента складається як із безпосередньої оцінки якості його освітніх досягнень, так і з оцінки якості самого освітнього процесу [6,

7]. При цьому якість освіти значною мірою залежить від створених для навчання умов, а саме: організаційно-методичного і методично-технічного забезпечення навчального процесу, кадрового потенціалу, можливості впровадження у процес навчання досягнень науки і новітніх технологій та ін. Проте, навчання за болонською системою до якості навчання додає ще контроль якості освітнього процесу за новими механізмами і процедурами [8, 9, 10].

На сучасному етапі для вдосконалення процесів управління якістю вищої професійної освіти необхідне підвищення ефективності контролю та оцінки якості підготовки студентів вищих навчальних закладів на кожному етапі навчання. При цьому вимоги до якості педагогічного контролю з використанням досконаліших форм і методів його зростають. В оптимізації цього процесу особливої актуальності набуває об'єктивізація й ефективність методик безперервного і всебічного контролю знань за допомогою розробки певних педагогічних прийомів, оскільки процес контролю знань студентів є затратною в часі і відповідальною педагогічною операцією, непростю психологічною ситуацією для тих, кого контролюють, і для тих, хто контролює. Звідси зрозуміло, що для поліпшення якості підготовки фахівця правильна організація контрольного процесу особливо необхідна.

Довший час контроль знань студентів мав традиційні форми, зокрема, для медицини характерними були: домашні завдання, реферати, семінари, колоквиуми, самостійні контрольні роботи, захист історії хвороби, прості і диференційні заліки, перевідні і державні іспити. Залежно від мети види контролю могли бути: попередніми, поточними, тематичними і підсумковими. Проте, ці методи визначення якості успішності мають певні недоліки, що пов'язані як із особистістю кожного окремого викладача, який екзамнує студента,

так і з особливостями викладацької роботи. Так, у різних викладачів можуть бути різні вимоги до відповіді, і одна й та ж відповідь може оцінюватися по-різному. Викладач може неоднаково ставитися до студентів, що також може впливати на оцінку за відповідь. Дехто з екзаменаторів, побоюючись, що виставлені оцінки будуть використані для оцінювання роботи самого викладача, може завищувати їх. Такі ситуації частіше характерні для молодих викладачів, які мають нижчу професійну кваліфікацію і почуваються невпевнено. На якість оцінювання можуть впливати і „жорсткі” часові рамки під час організації поточної перевірки знань великого числа студентів. Об’єктивній оцінці якості знань студентів та якості педагогічної роботи можуть завадити також труднощі, пов’язані з особливостями поведінки студентів, а саме: списування один в одного, „взаємодопомога”, використання шпаргалок тощо, що спотворює достовірність оцінки.

Всі вищенаведені недоліки традиційних видів і форм контролю навчання студентів спонукали до використання в практиці вищої професійної освіти більш об’єктивних і технологічних методів оцінювання якості знань студентів. Особливістю діагностування знань за кредитно-модульною системою є щоденне оцінювання знань студентів за допомогою тестування. Таке оцінювання виключає суб’єктивізацію в оцінці знань і є особливо актуальним в умовах наявності великої кількості студентів в академічних групах і підгрупах. Крім щоденного тестування, цей вид контролю зручний і при визначенні підсумкових знань, і, на нашу думку, має значні перспективи у педагогіці. При цьому важливо не відкидати й інші традиційні для медичних вузів варіанти оцінювання якості знань, які передбачають використання творчих завдань, зокрема, для клініцистів це – ситуаційні задачі, описання медичної карти стоматологічного хворого чи історії хвороби, захист історії хвороби, описання рентгенологічного (чи іншого додаткового) обстеження хворого тощо.

Нові освітні технології, які розширюють частку самостійної роботи студентів через використання тестів різного рівня складності, тестів „вхідного” і „вихідного” рівня знань, тестів-тренажерів та ін., можуть містити різні навчальні елементи, запам’ятовування, дію, контроль, коректування (при якому здійснюється принцип „зворотного зв’язку” та „ефект присутності викладача”) тощо. Сучасні комп’ютерні технології дозволяють створювати тестові завдання в різних форматах – мультимедійні, графічні, бланкові тести і т.п. Все це дозволяє як формувати, так і перевіряти сформованість понять і на рівні знань, і на рівні розуміння матеріалу. Перспективою для розвитку технології централізованого тестування є здатність тестових технологій враховувати комплексний підхід у формуванні знань через використання міждисциплінарних тестів, в яких в одній тестовій базі перевіряються водночас знання та навички, сформовані фундаментальними та професійними дисциплінами.

Тестовий контроль широко входить у практику діагностики знань студентів-стоматологів. Із використанням цієї методики оцінювання в ІФНМУ навчаються кілька років студенти II – IV курсів стоматологічного факультету і перший рік – студенти V курсу. Практика показала, що, незважаючи на всі переваги тестового оцінювання, теорія та методика конструювання та використання педагогічних тестів потребує подальшого вдосконалення. Це пов’язано в першу чергу з тим, що є багато аспектів застосування тестових технологій навчання. Зокрема, тести можуть мати різну кількість питань, які можуть супроводжуватися різними комбінаціями відповідей, або без варіантів відповідей (тоді студент повинен сформулювати відповідь самостійно), можливі питання з кількома варіантами вірних відповідей. Таке різноманіття вимагає високої педагогічної і професійної кваліфікації викладача, який складає тести, і викладача, який обговорює результати тестового контролю зі студентами.

Педагог повинен також знати про різні види педагогіч-

ного тестування знань і вмінь: вхідний (на початку навчання), поточний (протягом періоду навчання), підсумковий (після закінчення вивчення розділу, модуля), кінцевий (після закінчення вивчення дисципліни), комплексний (після закінчення вивчення кількох дисциплін), відтермінований (контроль „залишкових” знань через якийсь час після вивчення дисципліни). При цьому роль кафедр та особисто викладачів у забезпеченні відповідного рівня застосування тестових технологій контролю якості освіти є провідною. Етапами участі кафедр вищого навчального закладу у педагогічному тестуванні є: підготовка тестових завдань, проведення тестування, післятестовий аналіз результатів для удосконалення фахової підготовки. Робота кафедри в цьому напрямку полягає у: складанні робочих навчальних програм дисциплін із визначенням варіантів тестування; розробці тестових завдань відповідно до робочих програм дисциплін та їх експертна оцінка; створенні та підтримці в актуальному стані банків тестових завдань дисциплінами, які викладаються кафедрою; встановленні параметрів оцінювання тестування; наданні зразків тестових завдань студентам для підготовки; щорічному перегляді і поновленні тестових завдань; аналізі інформації про результати тестування з метою вдосконалення методології викладання дисциплін кафедри.

Аналіз викладання дисциплін „пропедевтика” і „терапевтична стоматологія” на кафедрі ІФНМУ із використанням якості оцінки знань студентів тестування різних видів показав такі переваги цього методу оцінки знань студентів: істотну економію часу та навчальних площ кафедри; зниження суб’єктивного чинника особистих якостей викладача; малоїмовірне і малокорисне використання студентами шпаргалок; вищу диференціацію оцінок, що дозволяє оцінити повноту знань студентів, а не їх „уривчастість”, як під час усної відповіді; появу у студентів стимулу до самоосвіти, підвищення їх власної ролі в навчанні; зниження емоційної напруженості у студентів, порівняно з усною відповіддю; можливість оперативного контролю проходження навчального процесу на кафедрі з боку адміністрації навчального закладу; підвищення відповідальності викладачів за результати своєї діяльності (для цього регулярно за графіком проводяться підсумкові модульні контролі, результати яких контролюються деканатами і ректором).

Незважаючи на позитивні моменти контролю знань студентів за допомогою різних тестових завдань, у метода тестової діагностики знань є і негативні аспекти, зокрема: результати виконання тестів залежать від багатьох побічних чинників (самопочуття, відволікання, мотивація на результат тощо); деяким студентам важко сконцентруватися на правильній відповіді за обмежений час; студент не має змоги висловлювати свої думки аргументовано, розгорнуто, закінченими фразами; студент не має стимулу до комплексного мислення і до відокремлення головного від другорядного; наявність некоректності формулювання окремих тестових завдань; можливість технічної помилки. Проте, названі недоліки тестового контролю не мають системного характеру і при вдосконаленні цього процесу можуть бути виправлені за рахунок організованої дидактичної системи оцінки якості навчання не лише з використанням тестів, але й інших, традиційних методів контролю знань студента. На нашу думку, в медицині це поєднання особливо актуальне і дає змогу оцінити знання студента різнобічно.

У роботі ІФНМУ різні форми тестового контролю на засадах кредитно-модульної системи широко використовуються на медичному факультеті з 2005 року, а на фармацевтичному і стоматологічному – з 2009-2010 н.р. Завдяки отриманому досвіду прийшло розуміння необхідності концентрації та систематизації процесів, пов’язаних з підготовкою та проведенням тестування, що призвело до створення єдиного структурного підрозділу, завдяки якому в межах університету регулярно проводиться централізований тестовий контроль якості освітнього процесу на всіх факультетах. Для

цього впродовж 2010–2013 рр. відкрито 32 комп'ютерні класи на 780 комп'ютерів. Комп'ютерні центри задіюються в проведенні модульних контролів з окремих дисциплін, комплексних тестових випробувань, а також у процесі підготовки до ліцензійних іспитів КРОК-1 і КРОК-2. Центр може виконувати повний цикл проведення тестових іспитів, який включає обробку тестів, формування варіантів, макетування, друк і брошування буклетів, сканування форм-відповідей, обробку й аналіз результатів, а також окремо кожний із необхідних етапів. За участю центру тестування у 2012-13 навчальному році було підготовлено та проведено понад 93 тестових іспитів у різних варіантах. Забезпечення якісного рівня роботи потребує відповідного технічного оснащення процесу, яке включає видавничий комплекс із високою швидкістю двостороннього друку та автоматичним брошуванням, високошвидкісні сканери для сканування форм-відповідей. Робота з базою тестів, формування варіантів і ключів відповідей здійснюється за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення власної розробки.

Аналіз результатів роботи центру тестування показав, що його створення дало змогу максимально скоротити час на підготовку до проведення тестових контролів, обмежити доступ та підвищити конфіденційність інформації, проводити централізовані міждисциплінарні тестові випробування, налагодити зворотний зв'язок із кафедрами університету.

Висновки

1. Тестовий контроль діагностики знань студентів із застосуванням адаптованої до конкретних умов системи забезпечення процедури оцінки якості професійної освіти у різних варіантах – сучасний, передовий і доцільний метод оцінювання якості знань студентів.

2. Технології тестування необхідно поєднувати з використанням традиційних методів оцінювання підготовки студентів, прагнучи до комплексної оцінки якості результатів навчання.

3. Технології тестування повинні опиратися на використання сучасного технічного обладнання та застосування передових форм програмного забезпечення.

4. Для оптимізації навчального процесу використання централізованого комплексного тестування необхідно поєднувати із внутрішньовузівською системою оцінки якості підготовки та використання самих тестів.

Література

- Вітенко І.С. Організація навчального процесу та контролю його якості в умовах застосування кредитно-модульної системи навчання на клінічних кафедрах ВМНЗ України / Вітенко І.С., Дзяк Г.В. та ін. // Медична освіта. – 2010. – №1. – С. 41–44.
- Система управління якістю медичної освіти / [І.С. Булах, О.П. Волосовець, Ю.В. Вороненко та ін.]. – Дніпропетровськ: АРТ-ПРЕСС, 2003. – 212 с.
- Врублевська С.В. Інноваційні процеси у системі освіти / Врублевська С.В. // Медична освіта. – 2007. – №1. – С. 43–48.
- Медична освіта у світі та в Україні / Ю.П. Поляченко, В.Г. Передерій, О.П. Волосовець та ін. – К.: Книга плюс, 2005. – 383 с.
- Сучасні підходи до забезпечення якості освіти лікарів-стоматологів / В. М. Ждан, В. М. Бобирьов, О. В. Шешукова [та ін.] // Медична освіта – 2013. - № 2. – С. 65–68.
- Онищенко В. С. Проблеми застосування тестового контролю знань при підготовці лікарів-стоматологів / В. С.Онищенко, П. В. Леоненко, Г. П. Леоненко // Современная стоматология. – 2006. - № 4. – С. 151-154.
- Тимофеев А.А. Тестирование как метод контроля знаний по специальности «Стоматология»/Тимофеев А.А. // Современная стоматология. – 2008. – №2. – С. 187–190

8. Методологічне забезпечення в навчальному процесі після-дипломної освіти лікарів-стоматологів-інтернів / М. М. Рожко, Л. І. Пелехан, С. В. Косенко[та ін.] // Медична освіта – 2013. - № 2. – С. 77-80–68.

9. Мілерян В. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять в медичних вузах: Метод. посібн. / Мілерян В. – К.: Хрещатик, 2004. – 80 с.

10. Хомазюк Т. Викладання медичних клінічних дисциплін за кредитно-модульною системою – погляд студентів та власний досвід / Т. Хомазюк, В. Березуцький, К. Єгоров [та ін.] // Вища школа. – 2009. – № 3. – С.81-87.

Мельник Н.С.

Тестовый контроль знаний студентов-стоматологов как важная составляющая качества образования

Кафедра терапевтической стоматологии (зав. каф. - д.м.н., профессор В.И. Герелиук)

Ивано-Франковский национальный медицинский университет

Резюме. В статье обозначены перспективы применения тестовых технологий в новой образовательной модели врача-стоматолога, их преимущества и недостатки, которые обуславливают необходимость использования совместно с тестированием традиционных методов оценки подготовки студентов. Описан опыт работы отдела информационно-аналитического обеспечения в Ивано-Франковском национальном медицинском университете (ИФНМУ) как единого структурного подразделения с возможностями проведения централизованного независимого тестового контроля качества образовательного процесса в пределах университета с целью его оптимизации. Сделан вывод, что тестовый контроль диагностики знаний студентов с применением адаптированной к конкретным условиям системы обеспечения процедуры оценки качества профессионального образования в различных вариантах – современный, передовой и целесообразный метод оценки качества знаний студентов. При этом тестирование необходимо сочетать с использованием традиционных методов оценки подготовки студентов, стремясь к комплексной оценке качества результатов обучения. Они должны опираться на использование современного технического оборудования и применения передовых форм программного обеспечения. Итак, для оптимизации учебного процесса использования централизованного комплексного тестирования необходимо сочетать с внутривузовской системой оценки качества подготовки и использования самих тестов.

N.S. Melnyk

Knowledge Testing of Student-Dentists as an Important Component of Education Quality

Department of Therapeutic Dentistry (Head of the Department – Doctor of Medicine, Professor V.I. Hereľiuk)

Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Abstract. The article highlights the prospects of testing technologies in new educational model for dentists, their advantages and disadvantages, which causes the necessity of usage of traditional evaluation methods alongside with testing. This research describes the work experience of the department of informational and analytical support in Ivano-Frankivsk National Medical University (IFNMU) as a single structural unit capable of centralized independent testing of educational process quality within the University with the aim of its optimization. We came to the conclusion that test control of students' knowledge that is adapted to the specific conditions of quality evaluating procedure of the professional training in various forms is a modern, advanced and appropriate method of students' knowledge quality evaluation. It is necessary to combine testing and traditional evaluation methods in order to provide comprehensive evaluation of education results. They should be based on the usage of modern technical equipment and advanced software. Therefore, optimization of educational process requires the combined usage of centralized comprehensive testing and internal system of education quality evaluation and tests.

Key words: test control for students, the quality of education.

Надійшла 20.01.2014 року.